

Aldus luidde de eed welke op 20 juni '42 in het stadion te Utrecht afgelegd werd door ca. drieduizend functionarissen van de NSB, haar nevenformaties inbegrepen, echter met uitzondering van de Nederlandse SS. Uit Musserts lange toespraak willen wij slechts naar voren halen dat hij opnieuw een lans brak voor zijn geliefkoosde 'Germaanse statenbond'. 'De Europese solidariteit van nationaal-socialisten en fascististen', riep hij uit,

'is grondslag. Daarop voortbouwend weten wij ons Germaans volk lotsverbonden op leven en dood met de andere Germaanse volkeren en willen wij streven naar de Bond van Germaanse staten onder de opperste leiding van de *Führer*, op wiens schouders de grootste verantwoordelijkheid rust voor de redding van Europa.'¹

Dat Mussert zelf aan die *Führer* trouw gezworen had, werd in het stadion niet door hem meegedeeld maar door plaatsvervangend leider van Geelkerken die na Mussert het woord voerde. Het feit van Musserts eedsaflegging mocht overigens niet in de pers vermeld worden² – vermoedelijk veronderstelde Seyss-Inquart dat de publieke opinie zich in versterkte mate zowel tegen de bezetter als tegen de NSB zou keren indien men vernam dat de Nederlander Mussert, leider van de enig toegelaten politieke partij, trouw gezworen had aan het Duitse staatshoofd. Ook binnen de NSB bleek van wrevel: men had de eed op Mussert afgelegd vóór men wist dat deze zich zijnerzijds door een eed onverbrekkelijk aan Hitler gebonden had. Via Mussert was elkeen die hem trouw gezworen had, dus ook gehouden, voortaan alle aanwijzingen van Hitler te volgen. Dat was voor menigeen een onbehagelijke gedachte, maar lang duurde dat onbehagen niet: eed of geen eed, elke NSB'er wist dat zijn persoonlijke toekomst van Hitlers overwinning afhing.

Opnieuw: de gehate minderheid

Wij hebben in ons vorige deel de NSB als een 'gehate minderheid' aangeduid. *Waarom* zij gehaat werd, vond de lezer, voorzover hij daar behoefte aan had, nog eens beknopt aangeduid in de passage uit Seyss-Inquarts brief waarin

¹ *Volk en Vaderland*, 26 juni 1942. ² Het bericht over de plechtigheid te Utrecht dat op de ANP-telex doorgegeven werd, was er door Seyss-Inquart persoonlijk op nagezien of het wel kort en onbenullig genoeg was, het begrip 'eed' kwam er niet in voor. Dat Mussert Hitler trouw gezworen had, werd wel enkele weken later door *De Waag* gepubliceerd. Mevr. Fraenkel-Verkade veronderstelt niet ten onrechte, dunkt ons, dat deze indiscretie op instigatie van Rost van Tonningen gepleegd werd. (E. Fraenkel-Verkade: 'Mussert, de NSB en de eed van trouw aan de *Führer*' in *Studies over Nederland in oorlogstijd*, dl. I (1972), p. 99)